

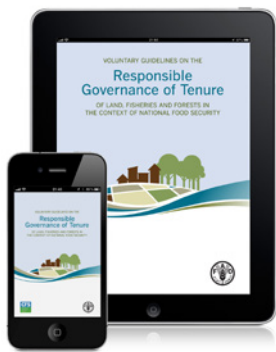
Земјиште и Пол

ПОДОБРУВАЊЕ НА ДОСТАПНОСТА И КОРИСТЕЊЕТО НА ПОДАТОЦИТЕ ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН

8 МАРТ, 2014

Подобриениот пристап до податоци кои се категоризирани според пол може да претставува катализатор за подобрување на половата еднаквост и да обезбеди можности за таканаречениот "Трет Сектор" на невладини и локални организации, посебно оние кои ги застапуваат жените. Доброволните упатства¹ наведуваат дека половата еднаквост претставува основа на сите процеси и аспекти од управувањето со сопственоста, вклучувајќи формулирање на политики, достава на услуги и пристап до правните системи и информации.

¹ Доброволни упатства за одговорно управување со сопственоста на земјиште, рибници и шуми во контекст на националната безбедност на храната

Упатствата кои се одобрени и поддржани од Комитетот за Светска Заштита на Храната (СЗХ) на 11 Мај, 2012 година ги постави принципите и меѓународно прифатените стандарди за одговорни практики

www.fao.org/nr/tenure/information-resources/en/

„Управување со земјиштето за жени и мажи“ сега е достапна на шпански, како и на англиски јазик

Ова Техничко упатство вклучува студии, примери, контролни списоци и предложени мониторинг индикатори за подобрување на половата еднаквост во процесите, институциите и активностите кои се вклучени во управувањето со сопственоста на земјиштето.

ФРАНЦУСКАТА ШПАНСКАТА АНГЛИСКАТА

Програма Повеќе од лидерство (ППЛ) Западен Балкан

Главни цели:

Подобрување на половата еднаквост преку градење на капацитети за генерирање на податоци категоризирани по пол од ИТ системите за администрација на земјиштето и нивно користење за изработка на политики засновани докази.

Од принципи до акција

По усвојувањето на Доброволните упатства, ФАО работи со своите партнери на идентификација на празнините во изминатата поддршка и совети за Владите за тоа како да се пополнат тие празнини.

ФАО и тимот на Светска банка за земјишна политика во ЕЦА, работат заедно за да ги интегрираат принципите на половата еднаквост во тековните проекти за Управување со земјиштето и во дизајнот на новите проекти во Западен Балкан.

Поддршката на Светска Банка и ФАО во ЕЦА

Моментално, Светска Банка финансира 16 проекти за администрација на земјиште во Европа и Централна Азија (ЕЦА) во рамките на буџет во износ од 645.32 милиони американски долари додека во фаза на подготовка се уште одреден број на слични проекти.. ФАО овозможува техничка експертиза во различни области, вклучувајќи ја и Информатичката Технологија. Скоро сите земји на ЕЦА имаат ИТ Системи за Администрација на Земјиште и обезбедуваат податоци преку интернет. Промените во технологијата имаат допринесено за подобро управување на сопственоста на земјиштето во ЕЦА преку подобрени услуги за ефикасност, ефективност, транспарентност, ограничување на можностите за корупција, одговорност, пристапност, вредносна и трошковна перспектива, правејќи ги сите тие услуги многу подостапни за сите.

Потребата од континуирано подобрување. Искуството во ЕЦА покажува дека и покрај тоа што институциите одговорни за управување со земјиштето генерираат огромни количини на податоци, истите не се користат ефективно за да се информираат креаторите на политиките, во главно поради недостатокот на капацитет и човечки ресурси за соодветно процесирање и поврзување на податоците со под-секторите и во рамки на подолг временски рок.

Упатствата, секција 26 ги повикува Државите истите да ги имплементираат и ги охрабрува да воспостават платформи од повеќе учесници и работни рамки на локално, национално и регионално ниво и да ги користат таквите платформи и работни рамки.

Овој процес би требало да биде сеопфатен, партиципативен, родово чувствителен, имплементативен, економичен и одржлив

Беше обезбедена обука за принципите на Упатствата и техничкото упатство “Управување со земјиштето за мажи и жени”; тимовите изработија годишни планови и работат на нивна имплементација.

Клучни прашања:

1. Сите тимови кои учествуваат во **Програмата на ПЛ** идентификуваа дека недостатокот на информираност и слабиот интерес на клучните чинители (на пример високи владини претставници, вработени од Агенциите за катастар, нотарите, мажи па дури и жени) преставуваат една од најголемите пречки во постигнувањето на овие реформски цели.
2. Тие исто така утврдија дека недостатокот на податоци категоризирани по пол и сеопфатни студии се уште една голема пречка за да се убедат клучните чинители и да се помогнат носењата на одлуки

И двете прашања се тесно поврзани, бидејќи достапноста на таквите податоци претставува главен сегмент во убедувањето на оние кои не го гледаат пристапот на жените до правата над недвижностите како проблем, па според тоа, најверојатно таквите групи тешко дека ќе поддржат реализација на такви реформски предлози.

Полови информации беа прибрани за најголем дел од земјите на ЕЦА, како дел од нивните ИТ системи за администрација на земјиштето, но сепак извештаи за податоци категоризирани по пол не беа изработени ниту пак биле користени од страна на креаторите на политики во и онака малиот број на примери каде биле генерирани таквите извештаи.

Работат заедно

Состав на тимовите:

- Владини креатори на политики
- Технички експерти
- Приватен сектор - нотари
- НВО

Земјиште и Пол – Подобрување на достапноста и користењето на податоците во Западен Балкан

Упатствата, став 17.4 “... како дел од поопширна акција за размена на јавни информации, записите за правата на сопственост треба да бидат достапни за потребите на државните агенции и локалните самоуправи со цел да се подобрат нивните услуги. Информациите треба да се споделуваат во согласност со националните стандарди и треба да **давклучуваат категоризирани податоци за правата на сопственост.**”

Податоците категоризирани по пол може да се добијат од ИТ системите за земјишна администрација

ИЗВОР НА ПОДАТОЦИ

Прибирање на полови податоци како дел од апликациите на клиентите – согласно со LADM (ИСО од Ноември 01, 2012).

Половите информации се достапни како дел од други податоци, прибрани од страна на агенциите за катастар, како на пример матичен број, даночен број, број на лична карта.

Поврзување на клучните владини регистри

Користење на имињата како половидентификатор²

ВИД НА ИЗВЕШТАИ

- A. % на жени регистрирани во регистарот на недвижности (целосна сопственост, сопственост, % од недвижноста во сопственост)
- B. % на жени, кои наследиле недвижности, кои извршиле купопродажба, кои извршиле упис на хипотека

На национално, регионално и локално ниво, вклучувајќи ги и урбаните и руралните средини, со можност за избор на временски период со цел да се прикаже динамиката и да се овозможи анализа на ефикасноста на една или на друга мерка која била имплементирана.

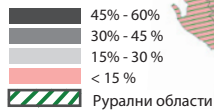
² Од најголем број на имињата во земјишниот регистар може да се утврди самиот пол на носителот (Марија на пример е женско име) Направен е еден тест, користејќи ги најпопуларните имиња во земјишните книги во Западен Балкан. Беа избрани 2000 имиња од земјишниот регистар, кој покрива 96% од сите записи преку кој може да се утврди полот на уникатен начин и со користење на податоци кои потоа биле искористени за изработка на извештаи за податоци категоризирани по пол. Била направена и контрола на квалитетот на податоците со половите информации и со оние имиња кои се користеле за да се утврди полот. Утврдено е дека постои 100% корелација дека имињата може да бидат извор на такви полови податоци. Овој метод може да се користи во земји каде не постојат информации поделени по пол

Што ни покажуваат податоците?

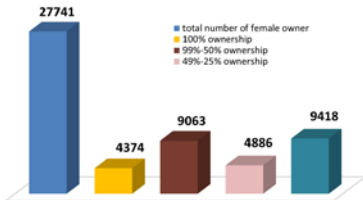
Full report [Statistical data](#)

Албанија

Жените имаат помалку од 25% удел во недвижноста

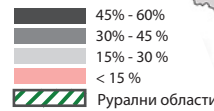

Вкупен број на женски сопственици според податоци од 2013

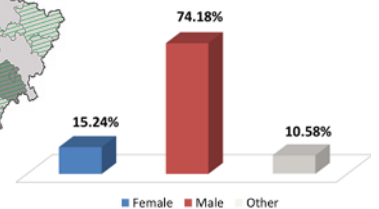

Република Косово³

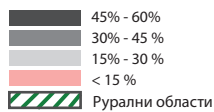
Жените имаат помалку од 25% удел во недвижноста

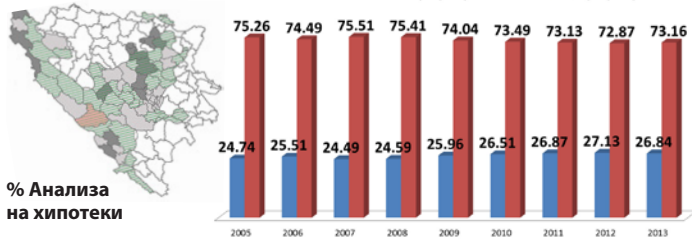
Проценти на сопственост на недвижноста кај жените, мажите и други (компани, државно и општинско земјиште)

Босна и Херцеговина - Федерација

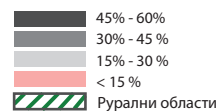
Целокупна сопственост на недвижноста: Жени наспроти Мажи

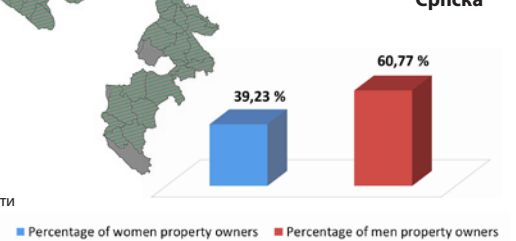
% Анализа на хипотеки

Босна и Херцеговина – Република Српска

Жените имаат помалку од 25% удел во недвижноста

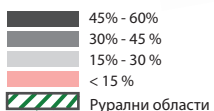

Податоци за Република Српска

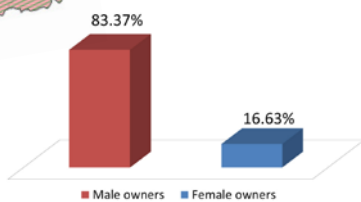

Р. Македонија

Жените имаат помалку од 25% удел во недвижноста

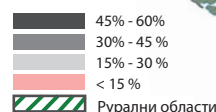

Женски и машки сопственици на недвижноста во Македонија

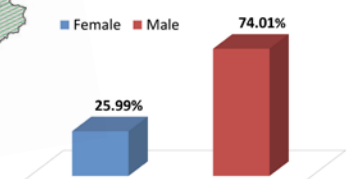

Црна Гора

Мапа на сопственост

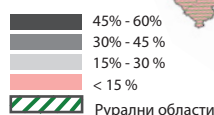

Вкупниот процент, жени наспроти мажи, како сопственици на недвижноста

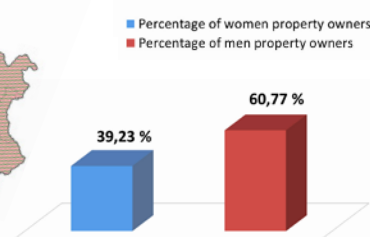

Република Србија

Жените имаат помалку од 25% удел во недвижноста

Вкупниот процент, жени наспроти мажи, како сопственици на недвижноста

Родово поделените податоци во Западен Балкан покажуваат дека иако жените и мажите имаат еднаков статус пред законот во однос на недвижноста, како и еднаков пристап до информации, локалните обичаи, културните норми и традиции преовладуваат над законите во некои места и меѓу одредени групи. Затоа неретко, на сметка на своите машки роднини, жените ги губат своите права на сопственост.

Упатствата, дел 9.7 "... каде уставните или правни реформи ги зајакнуваат правата на жените и ги поставуваат во конфликт со обичајот, сите страни треба да соработуваат за да се приспособат ваквите промени на вообичаените системи на сопственост."

³ Оваа ознака (или натпис) не го прејудира статусот на Косово и е во согласност со Резолуцијата 1244 на СБ на ОН и со мислењето на Меѓународниот суд на правда за косовската независност.

Што можеме да направиме ние

КОРИСТЕЊЕ НА РОДОВО ПОДЕЛЕНИ ПОДАТОЦИ

Учесниците во картирањето и нивното влијание за да се подобри еднаквоста меѓу половите

Главните придобивки на објавувањето на родово поделени податоци:

Информатичката технологија во секторот за сопственост на земјиште може да ја зголеми вклученоста на таканаречениот „Трет сектор“ на невладини и локални организации, вклучувајќи ги оние кои ги застапуваат правата на жените. Податоците можат да се користат за да се зголеми свесноста за придобивките од подобрената еднаквост меѓу половите во сопственоста на недвижен имот и податоците можат да служат како катализатор во иновациите и инвестиции базирани на докази, во отстранувањето на слабостите на земјишната администрација. Родово поделените податоци кои се поврзани со просторните податоци ги прикажуваат најкритичните географски области, каде што треба да се фокусира трудот.

Заклучок

Еден од десетте основни принципи на имплементација на Упатствата – **транспарентност** – дефинира како комуникацијата и подигањето на свеста можат да поддржат соодветна родово-правична поделба на сопственоста над земјиштето.

Комуникацијата и подигањето на свеста се од суштинско значење за промена на вредностите и ставовите, вклучувајќи ги оние кои се однесуваат на полот и сопственоста на земјиштето. Комуникацијата може да ги мобилизира луѓето да преземат конкретни дејства, како на пример да ги бараат своите права на некое земјиште, истовремено помагајќи да се изгради консензус за проблемите и можните решенија преку учество на сите заинтересирани страни..

Поддршката врз основа на докази ја покажува вредноста на родово рамноправниот процес, кој има корист од придонесите и учеството на сите заинтересирани страни, и жените и мажите, што ја зголемува веројатноста за консензус и поддршка за добиените политики.

Родова сензибилизација можеби ќе треба да биде интегрирана во комуникацијата, подигањето на свесноста и обидите за поддршка, бидејќи може да биде тешко да се променат длабоко вкоренетите верувања во однос на полот и сопственоста на земјиштето. Ефективната родова сензибилизација мора да ги има за цел и жените и мажите, без разлика на возраста, религијата, националноста, социјалниот статус, итн.

Успехот зависи од креаторите на политики и владините претставници. Стратегиите за комуникација треба да започнат со сензибилизирање и обука на владините претставници и администратори и техничари од секторот за земјиште, за родовите прашања и придобивките од родово рамноправната сопственост на земјиште.

За секоја различна публика е потребна различна порака. При прибирањето на податоци треба да се размисли за тоа која е публиката и да се разберат прашањата од нивна гледна точка преку квалитативно истражување. Треба да се процени постојното ниво на знаење и свест за родовите разлики во правата на земјиште (и во правните и обичајните права) и во пристапот до услугите за запишување на земјиштето.

Иновативните пристапи до запишувањето на земјиштето и графичките податоци можат да ја зголемат достапноста на родово-чувствителните податоци на регионално, национално и локално ниво за многу кус временски период и со мали трошоци, означувајќи ги подрачјата со постојан јаз и обезбедувајќи можности да се дефинира временскиот период за следење на напредокот и да се измерат резултатите од преземените дејствија.

WWW.UN.ORG/EN/EVENTS/WOMENSDAY/2014/SGMESSAGE.SHTML

„ОСТВАРУВАЊЕТО НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И ЕДНАКВОСТ НЕ Е СОН, ТОА Е ДОЛЖНОСТ НА ВЛАДИТЕ, НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ И НА СЕКОЕ ЧОВЕЧКО СУШТЕСТВО.“ - БАН КИ-МУН, ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР НА ОН.

тимот за земјиште ЕЦА

Светска Банка

Веб страница:

www.fao.org/nr/tenure
www.worldbank.org/

